Ankenævnet for Forsikring

Den 25. oktober 2017 blev i sag nr. 89848:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

Danica Pension
Parallelvej 17
2800 Lyngby

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har pensionsordning i Danica Pension. Han klager over, at selskabet ikke vil anerkende, at pensionen indeholder en rentegaranti på 4,5 % p.a.

Selskabet har anført, at klageren har fået tilsagn om bestemte pensionsydelser, men at der ikke foreligger aftale om rentegaranti. Selskabet har henvist til Højesterets dom af 21/1 2016 i sagen U2016.1487H. Selskabet har endvidere anført, at der er indtrådt forældelse.

Det fremgår af sagen, at parterne i februar 2014 har indgået en suspensionsaftale for så vidt angår ikke allerede indtrådt forældelse.

Klageren har i brev af 7/9 2016 til nævnet bl.a. anført:

> "Min hustru og jeg har tegnet følgende pensionsforsikringer:
> …
> Forsikringerne er tegnet på det dagældende grundlag med en grundlagsrente på 5 % p.a. I 1994 blev vi kontaktet af Danicas assurandør, …, med tilbud om en forhøjelse af forsikringerne på det eksisterende grundlag. Assurandøren forklarede, at det betød, at forrentningen af opsparingen altid ville være mindst 4,5 % om året.
>
> Forhøjelsen var af væsentlig økonomisk betydning. Da vi/jeg allerede på dette tidspunkt var skeptisk mht. forsikringsselskabers løfter, bad vi/jeg om at få betydningen af den garanterede forrentning nærmere forklaret skriftligt. Vi/jeg modtog herefter brev fra Danica, hvoraf det fremgår, at selskabet garanterer en minimumsforrentning på 4,5%.

Vi følte os da trygge ved en forhøjelse, samt ved vores øvrige ordninger hos Danica.

Det er vores synspunkt, at Danica efterfølgende er fragået den lovede minimumsforrentning. Danica hævder nu, at forrentningen betyder 'i gennemsnit', og henviser til Højesterets dom af 21. januar 2016.

Min hustru og jeg er almindelige forbrugere. I forbrugersammenhæng kan Danicas brev af 1994 ikke forstås anderledes, end at der garanteres en årlig minimumsforrentning. Påstanden om gennemsnit er efter min mening åbenlyst utroværdig og opfundet senere pga. vanskeligheder ved at opfylde garantien årligt. I Danicas øvrige breve fra denne periode nævnes ingen steder, at den garanterede rente skulle være et gennemsnit, og assurandørens omtale drejede sig klart om den årlige forrentning.

Jeg mener, at når et professionelt finansielt selskab overfor almindelige kunder omtaler forrentning, må det følge af god skik, at der herved forstås den årlige rente (p.a.) – medmindre andet klart er angivet.

I analogi hermed skal priser i forbrugersammenhæng angives inkl. moms – medmindre andet klart er angivet.

Højesterets dom af 21. januar 2016 fastslår, at det tekniske forsikringsgrundlag G82 ikke i sig selv rummer en generel garanti for årlig minimumsforrentning. De øvrige omstændigheder i sagen gav heller ikke Højesteret anledning til anden vurdering.

Det er mit/vores synspunkt, at Højesteretsdommen ikke er direkte relevant for vores forsikringer i Danica. Vedr. vores forsikringer foreligger der særlige omstændigheder, nemlig

- at Danicas assurandør har lovet en årlig minimumsforrentning og
- at Danica på direkte anmodning om tydeliggørelse har sendt brev af 10. november 1994.

Hvis Danica ikke har udtrykt sig tilstrækkelig klart, så må selskabet være nærmest til at bære ulempen herved. Dette understreges af, at brevet fra 1994 netop er skrevet som svar på anmodning om klargøring."

I brev af 28/11 2016 fra selskabet til nævnet hedder det bl.a.:

"**Klagen**
Forsikrede gør gældende, at Danica Pension skal anerkende, at forsikrede er berettiget til som minimum en forrentning på 4,5% årligt fra 1999.

Afgørelse
Danica Pension fastholder, at vi har givet forsikrede en ydelsesgaranti på 4,5 %. Denne ydelsesgaranti garanterer, at der over hele ordningens løbetid samlet set sker en forrentning af ordningens værdi svarende mindst til grundlagsrenten på 4,5%. Idet det netop er en ydelsesgaranti, der er tilknyttet forsikredes ordning, har Danica Pension derfor ikke forpligtet sig til at forrente den opsparede værdi med en årlig rente på 4,5%.

Sagsforløb
Forsikrede og dennes ægtefælle oprettede pr. 1. december 1990 pensionsordning …

I 1994 kontaktede Danica Pension forsikrede med henblik på en eventuel forhøjelse af indbetalingerne. Ordningerne var oprettet på beregningsgrundlaget G82, og selskabets daværende aktuelle nytegningsgrundlag som var godkendt af Finanstilsynet var på 4,5%. Forsikrede fik i den forbindelse fejlagtigt forståelsen af, at forrentningen af hans opsparing ville være på mindst 4,5% om året.

Af brevet fra Danica Pension af 10. november 1994, jf. bilag 7, fremgår det blandt andet, at

> *'...De får et skattefradrag på helt op til 65% og en garanteret minimumsrente på 4,5%.....*
> *(...)*
> *Deres nuværende pensionsordning i Danica er stadig omfatter af 4,5%-garantien. Og visse overgangsregler tillader, at De i år kan spare yderligere op med den høje garantirente på 4,5%. Rentegarantien omfatter ikke fremtidige bonus- eller præmie-reguleringer.'*

…

Vurdering

…

På baggrund af Højesteretsdom er det slået fast, at der ikke er rentegaranti i G82-grundlaget, det vil sige det beregningsgrundlag der ligger til grund for jeres forsikringer. Det vil således bero på helt særlige og konkrete omstændigheder, såfremt det skal antages, at der alligevel foreligger en rentegaranti. Med henvisning til dommens præmisser og den forsikringsordning som Højesterets dom vedrørte, som har væsentlige lighedspunkter med jeres ordninger, er det Danicas vurdering, at der ikke foreligger sådanne helt særlige forhold, og vi fastholder derfor, at der ikke er tilknyttet en rentegaranti til jeres ordninger.

Jeg skal ligeledes henvise til, at det af Højesteretsdom fremgår, at vidneafhøringerne af seks assurandører, bl.a. af en tidligere Danica assurandør ikke gav grundlag for at antage, at der i branchen har været en almindelig opfattelse af, at der med disse forsikringer er givet en rentegaranti.

I forhold til forsikredes klage er det vigtigt at understrege, at der er en væsentlig forskel på grundlagsrenten og kontorenten. Kontorenten er den rente pensionsopsparingen årligt bliver forrentet med, og kontorenten fastsættes normalt for et år ad gangen. Hvis kontorente er højere end grundlagsrenten, dvs. den rente som de garanterede ydelser (ydelsesgarantien) er baseret på, vil merrenten indgå som en del af bonus eller kontostyrkelse på ordningen. Kunderne modtager altså stadig det, de efter aftalen har krav på. Grundlagsrenten er derimod den gennemsnitlige forrentning der sker af opsparingen gennem hele ordningens løbetid.

Danica Pension skal således fastholde med støtte i Højesterets dom og sagens akter, at forsikrede ikke er berettiget til en minimums forrentning på 4,5% p.a. fra 1999. Ordningerne indeholder derimod alle en ydelsesgaranti tilsvarende en gennemsnitlige forrentning på 4,5 % over ordningernes løbetid.

Danica Pension skal endvidere henvise til Ankenævnet for Forsikrings afgørelser af 30. januar 2012 (80282), 3. december 2012 (82380) og 3. august 2016 (88441) i lignende sager."

Klageren har i brev af 15/12 2016 til nævnet hertil bl.a. bemærket:

"**A) Danica hævder, at der er givet en ydelsesgaranti og ikke en (årlig) rentegaranti.**
Da min hustru og jeg tegnede forsikringerne i 1990 og forhøjede i 1994, brugte assurandøren udtrykkeligt den garanterede årlige forrentning som salgsargument – 'Den årlige forrentning kan aldrig blive lavere end 4,5 %'. Assurandøren omtalte kun rentegaranti. Han nævnte ikke gennemsnitlig rente eller ydelsesgaranti.

Da jeg bad om, at få det præciseret skriftligt, fik jeg brevet fra Danica af 10. november 1994 (bilag 7). Heller ikke i brevet er der oplysninger om, at forrentningen skulle forstås som et gennemsnit over hele ordningens løbetid eller om 'ydelsesgaranti'. Det har vi først hørt om mange år senere.

B) Særlige holdepunkter for rentegaranti
Danicas brev af 10. november 1994 (bilag 7) giver efter min mening holdepunkt for kravet om en årlig minimumsrente på 4,5 %.

Brevet er svar på min anmodning om skriftlig bekræftelse og klargøring af den rentegaranti, som assurandøren fremhævede som en særlig fordel.

I en sådan situation må der påhvile forsikringsselskabet et særligt ansvar for at udtrykke sig klart og utvetydigt og loyalt sikre sig, at kunden har forstået informationerne rigtigt.

Danicas (nuværende) påstand om, at den garanterede minimumsrente skulle udtrykke en samlet gennemsnitsforrentning over hele ordningens løbetid er en så vigtig og usædvanlig oplysning, at den som minimum skulle være særligt fremhævet.

Når Danica ikke har udtrykt sig tilstrækkeligt klart, så må selskabet være nærmest til at bære konsekvensen heraf (jf. aftaleloven).

C) Vedr. vidneforklaring fra en række assurandører i Højesteretssag U2016.1487H
I sagen afgav seks assurandører vidneforklaring i december 2014. Heraf havde flere arbejdet som chefer og med undervisning af andre assurandører. De forklarede samstemmende, at de overfor kunderne havde understreget, at rentegarantien betød, at der var garanti for en årlig minimumsforrentning på 4½ procent. Ydelsesgaranti havde de ikke hørt om før langt senere (1997).

Herudover afgav 2 assurandører med aktuel ansættelse i det sagsøgte forsikringsselskab, …, vidneforklaring i august 2015. Det ene af disse vidner forklarede, at han først hørte ordene ydelsesgaranti og gennemsnitsrente i slutningen af 1990'erne eller omkring årtusindtallet. Det andet af disse vidner bekræftede, at man ikke brugte ordet ydelsesgaranti, da han blev undervist.

Vores sidste kommentar:
Det der vender tilbage til min kone og jeg, det er: Hvad kunne vi have gjort anderledes? Vi havde et møde her i hjemmet med vores assurandør …. Vi kiggede hinanden i øjnene, idet han lovede os, at vi hvert år ville få de 4,5 % p.a.

Vi bad så om at få det skriftligt. Efterfølgende kom så omtalte brev fra 1994, udfærdiget af en kompetent person og underskrevet af en anden kompetent person.

Altså var der 3 kompetente personer involveret. Jeg har meget, meget svært ved at se hvad, vi yderligere skulle have gjort.

I andre forhold ude i livet, vil et tilsvarende dokument blive efterlevet til punkt og prikke."

Klageren har i brev af 17/12 2016 til nævnet bl.a. tilføjet:

"Til yderligere støtte for, at der vedr. vores forsikringer er særlige holdepunkter for rentegaranti fremsender jeg hermed tilbud af 30.10.1990 fra Baltica, hvor forsikringerne oprindeligt er tegnet.

Af punkt 1) fremgår det, at der ydes en garanteret rente på 4,5 % p.a.

Jeg vil især fremhæve, at den garanterede rente er angivet pro anno og at der intet står om gennemsnitsrente eller ydelsesgaranti.

Det svarer nøje til hvad assurandør … forklarede både i 1990 og 1994."

Selskabet har i brev af 10/1 2017 til nævnet bl.a. bemærket:

"Foranlediget af forsikredes bilag 9 skal vi bemærke, at brevet skal læses i sammenhæng med forsikringens aftalegrundlag, og at der i brevets punkt 1, hvor renten beskrives, er en direkte henvisning til G82-beregningsgrundlaget. Vi skal i den forbindelse henvise til, at det med Højesteretsdom blev slået fast, at der ikke i sig selv kan udledes en rentegaranti af G82-grundlaget.

Jeg skal for en god ordens skyld bemærke, at formålet med G82 er at kunne fastlægge de garanterede ydelser ud fra den givne præmie. Den beregningstekniske rente kaldes også grundlagsrenten. I G82 er grundlagsrenten 5%, og da der heri er indeholdt et sikkerheds- og omkostningstillæg på 0,5%, er den rentemæssige forudsætning for beregning af ydelser i henhold til G82 på 4,5%, også kaldt opgørelsesrenten.

Det fastholdes således, at opgørelsesrenten på 4,5% ikke er en garanti for, at forsikredes opsparing forrentes med denne rente hvert år, men derimod at de garanterede forsikringsydelser er baseret på en forudsætning om, at der over hele forsikringens løbetid samlet set sker en forrentning svarende til opgørelsesrenten. Det fastholdes således, at der er knyttet en ydelsesgaranti til forsikredes pensionsordning og ikke en årlig rentegaranti, hvorfor han ikke har krav på en årlig minimumsforrentning på 4,5 %.

Forsikredes pensionsordning er oprettet på beregningsgrundlaget G82, og Danica Pension har på intet tidspunkt fraveget eller tilsigtet en fravigelse fra det godkendte nytegningsgrundlag.

Den garanterede minimumsforrentning p.a., der er nævnt i bilag 9, er i hele forsikringens løbetid og ikke i det enkelte år. Der er tale om en forenklet beskrivelse af de komplicerede forhold i G82 og ikke andet.

Danica Pension skal derfor fastholde, at uanset forsikredes fortolkning af bilag 9, ændrer det ikke ved, at Danica Pension har givet ham en ydelsesgaranti.

Danica Pension skal ligeledes henvise til Ankenævnets afgørelse af 14. februar 2011 (77.950) i en lignende sag, hvor nævnet fandt, at der var givet en ydelsesgaranti, og ikke en rentegaranti. Dette selv om der i denne sag var sendt breve med en ordlyd, der ligner ordlyden i nærværende sag. I brevene i den nævnte sag blev den garanterede minimumsforrentning endda sammenholdt med kontorenten, og der stod i brevene, at selv om kontorenten blev mindre end garantien på 4,5% ville pensionsselskabet alligevel forrente pensionsopsparingen med denne rente.

Desuden skal Danica Pension henvise til Ankenævnets afgørelse fra den 30. januar 2012 (80.282) i en lignende sag, hvor nævnet fandt at der alene var givet en ydelsesgaranti og ikke en rentegaranti. I denne sag fremgik ordet 'rentegaranti' i det tilbud klageren havde underskrevet. Nævnet kom i denne sag frem til, at ovenstående ikke ændrede på, at der var tale om en ydelsesgaranti og ikke en rentegaranti.

Jeg skal ligeledes henvise til ankenævnskendelserne 75.706, 80.605, 82.380, 80.612 og 83.859."

Klageren har i brev af 28/1 2017 til nævnet bl.a. anført:

"Sagens kerne er de 2 breve (bilag 7 og 9)

1. Om brevene
Pensionsopsparing er en vigtig økonomisk disposition. For mig og min hustru repræsenterer opsparingen mange timers arbejde. Netop for ikke at komme i en situation som den foreliggende bad vi om skriftlig bekræftelse og præcisering af den rentegaranti, som assurandøren på tegningstidspunktet fremhævede som en særlig fordel.

Vi fik herefter de 2 breve, som efter vores mening garanterer en årlig minimumsrente på 4,5 %.

Af bilag 7 fremgår, at der garanteres en minimumsrente på 4,5 %.

Af bilag 9 fremgår, at der ydes en garanteret rente på 4,5 % p.a., jvf. beregningsgrundlaget G82 i koncessionen for livsforsikringsselskaber.

2. Brevene er udformet af et professionelt forsikringsselskab og stilet til en almindelig forbruger uden særlige finansielle eller juridiske forudsætninger. Selskabet må være nærmest til at bære konsekvensen af evt. uklarheder i formuleringen.

3. Danicas påstand, om at en renteangivelse pro anno skal forstås som et gennemsnit (over hele forsikringens løbetid), virker absurd. Det forekommer ikke i nogen andre sammenhænge.

4. For at være gyldig skulle en så usædvanlig forståelse af renteangivelse pro anno som minimum være særligt fremhævet i brevene eller betingelserne. Det er den ikke. Gennemsnitsrente er slet ikke nævnt.

5. Danicas henvisning til Højesterets udtalelser om G82 er vildledende. I dom af 21. januar 2016 finder Højesteret, at der ikke kan udledes nogen generel rentegaranti af G82. Dermed har Højesteret ikke sagt, at der så er tale om en gennemsnitsrente.

6. Garanti for en bestemt minimumsydelse udelukker ikke en samtidig garanti for en årlig minimumsrente. Det afhænger den konkrete aftale. Vi mener, at de 2 breve giver særlige holdepunkter for, at der er lovet en årlig minimumsforrentning. I almindelig sprogbrug og forståelse kan en renteangivelse pro anno ikke forstås anderledes.

Vi fastholder derfor kravet om en årlig minimumsrente på 4,5 % pro anno af den løbende opsparing.

Danica bedes besvare følgende:

a) Danica bedes oplyse, hvordan grundlagsrenten præcist er angivet i G82 og selskabets dagældende koncession (1990, 1994).
b) Det er uklart, hvad Danica præcis mener med ordet 'gennemsnitsrente'. Danicas definition og beregningsmetode bedes fremlagt.
c) Er 'gennemsnitsrente' omtalt i G82, koncession eller aftalegrundlag?"

Selskabet har herefter forelagt sagen for sin advokat. I brev af 17/3 2017 fra selskabets advokat til nævnet hedder det bl.a.:

"Sagen angår spørgsmålet om, hvorvidt Danica Pension har afgivet en garanti for en årlig minimumsforrentning af … depoter/pensionsopsparinger. … pensionsordninger er oprettet den 1. december 1990 på tegningsgrundlaget G82.

Til illustration af [klagerens] pensionsordning vedlægges som bilag A dækningsoversigt pr. 1. januar 1998 og som bilag B dækningsoversigt pr. 1. december 2003. Det fremgår af side 2 i bilaget til bilag A om 'Garanteret rente', at

> *'I grundlaget for beregning af forsikringen er indregnet en garanteret rente. Rentegarantien er på 4,50% på forsikringen, som den så ud pr. 1. juli 1996, medens bonustilskrivninger og forhøjelser efter den 1. juli 1996 har en garanteret rente på 2,50%.'*

Af bilag B fremgår det, at der er tale om garanterede *ydelser*.

Til illustration af [klagerens ægtefælles] pensionsordning vedlægges som bilag C dækningsoversigt pr. I. august 1999. Det fremgår af bilag C's bilag side 2 om garanteret rente, at

> *'Ved beregning of de garanterede udbetalinger er der indregnes en rente. Indtil den 1. juli 1996 var renten på forsikringen 4,50%. Forhøjelser, bonustilskrivninger og visse ændringer har fra den 1. juli 1996 en rente på 2,50%.'*

G82 var selskabets daværende nytegningsgrundlag, godkendt af Forsikringstilsynet. I G82 var pensionsydelserne beregnet på grundlag af forudsætninger om fremtidig rente, risiko og omkostninger, og i 1990 og 1994 var renteforudsætningen i G82 – også kaldt grundlagsrenten – på 5 %. Deri fragik et omkostnings- og risikofradrag på 0,5 %, således at pensionerne blev beregnet pa grundlag af en fremtidig årlig forrentning på 4,5 %.

Det drejer sig således om den problemstilling, der er afgjort ved Højesterets dom i U2016.1487H.

U2016.1487H fastslår, at der ikke ud af selve G82 kan udledes nogen forpligtelse for et pensionsselskab til hvert år at forrente forsikringstagerens løbende opsparing med 4.5 %.

Højesteret har udtalt i dommen, at det ikke kan udelukkes, at der i forbindelse med forsikringer tegnet på G82 kan være aftalt en sådan garanti mellem forsikringsselskab og forsikringstager, men at der i situationer, hvor rentegarantien ikke fremgår af forsikringspolicen, alene antages at være afgivet en garanti, hvis der i sagens øvrige omstændigheder er særlige holdepunkter herfor (fremhævet af mig). Det bemærkes herved, at en sådan garanti i givet fald ville overstige den forsikringsydelse, som forsikringspræmien er beregnet ud fra i henhold til G82.

Dette er ikke tilfældet for …. Pensionsordningerne giver ret til en fast årlig pensionsydelse, og der er således givet en ydelsesgaranti. Der fremgår ikke nogen aftale om en årlig minimumsforrentning af depot/pensionsopsparing af forsikringspolicerne. Der reguleres med bonus, men der er ikke aftalt yderligere reguleringer, ej heller ikke en årlig minimumsforrentning af pensionsopsparingen.

Der er heller ikke særlige holdepunkter for et tilsagn om en årlig minimumsforretning i sagens øvrige omstændigheder.

[Klageren] påberåber sig to breve (sagens bilag 7 og 9).

Af bilag 9 fra 30. oktober 1990 fremgår det, at

> *'For pensionsforsikringer ydes en garanteret rente på 4,5 % p.a., jf. beregningsgrundlaget G82 i koncessionen for livsforsikringsselskaber.'*

Af bilag 7 fra 10. november 1994 fremgår det, at

> *'Deres nuværende pensionsordning i Danica er stadig omfattet af 4,5%-garantien. Og visse overgangsregler tillader, at De i år kan spare yderligere op med den høje garanterede rente på 4,5%, Rentegarantien omfatter ikke fremtidige bonus- eller præmiereguleringer.'*

Dette er ikke andet end en forenklet beskrivelse af grundlaget for beregningen af de garanterede ydelser, G82. Det fremgår også tydeligt af teksten i dækningsoversigterne (bilag A-C). I henhold til G82 er størrelsen af … pensioner beregnet på grundlag af en forudsætning om en fremtidig årlig rentetilskrivning på 4,5 % i hele forsikringens løbetid. Dog er forhøjelser efter 1994 beregnet på grundlag af lavere grundlagsrenter. Det er dette, der ligger i *'For pensionsforsikringer ydes en garanteret rente på 4,5% p.a.'* i bilag 9 og i *'4,5%-garantien'* i bilag 7. Det fremgår ikke af de to breve, at de 4,5 % er en garanteret årlig minimumsforrentning af depot/pensionsopsparing, der går ud over den garanterede ydelse. Jeg bemærker herved, at der er tale om kompliceret information, og at selskabets meddelelser derfor må læses i en sammenhæng.

Bilag 7 og 9 indeholder ikke særlige holdepunkter for, at … har fået en videregående garanti, der går ud over de tilsagte pensionsydelser. Dette ville i givet fald forudsætte, at der var givet et særligt løfte til …, der går ud over, hvad der sædvanligvis loves til pensionskunder med et garanteret gennemsnitsrenteprodukt, og dette kan ikke indfortolkes i bilag 7 og 9.

Danica Pension har stedse behandlet … pensionsordninger under forudsætning af, at der ikke er givet tilsagn om en årlig minimumsforrentning af depot/opsparing, der går ud over de tilsagte ydelser plus bonus. Såfremt dette havde været tilfældet, ville … have fået til-

skrevet mindre bonus gennem årene, idet Danica Pension i så fald ville have været nødt til at reservere midler til at dække forpligtelsen. Såfremt … får medhold i, at de har krav på en garanteret minimumsforrentning, vil de derfor i strid med kontributionsprincippet få tilskrevet flere midler, end deres pensionsordning har indbragt.

Der er ankenævnspraksis for, at udsagn som i bilag 7 og 9 ikke udgør særlige holdepunkter for en årlig minimumsforrentning af depot/opsparing. Jeg henviser blandt andet til Ankenævnet for Forsikrings kendelser nr. 77.950, 80.282, 85.814, 88.441 og 88.213.

Som svar på … spørgsmål kan jeg oplyse følgende:

a) Danica bedes oplyse, hvordan grundlagsrenten præcist er angivet i G82 og selskabets dagældende koncession (1990, 1994).

Som bilag D vedlægger jeg uddrag af Forsikringstilsynets beretning fra 1982 med uddrag af G82. Grundlagsrenten er omtalt på side 5-6. Som det fremgår af side 1, var der enighed mellem livsforsikringsselskaberne om beregningsgrundlaget. Danicas koncessioner var derfor i overensstemmelse hermed. Koncessionerne er i øvrigt trykt i Forsikringstilsynets beretninger, der formentligt kan fås hos Finanstilsynet eller på Det Kongelige Bibliotek.

b) Det er uklart, hvad Danica præcis mener med ordet 'gennemsnitsrente', og Danicas definition og beregningsmetode bedes fremlagt.

Gennemsnitsrente er et almindeligt pensionsudtryk med en fast betydning. Det står for de pensionsordninger, der ligesom … ordninger giver ret til en bestemt pensionsydelse mod betaling af en aftalt præmie. Gennemsnitrenteprodukter står i modsætning til markedsrenteprodukter, hvor der som udgangspunkt ikke er garanti for en bestemt pensionsydelse. Som bilag E vedlægges udskrift fra Forsikring & Pensions hjemmeside forsikringogpension.dk.

c) Er 'gennemsnitsrente' omtalt i G82, koncession eller aftalegrundlag?
Både G82, koncession og aftalegrundlag beskriver en gennemsnitsrentepension. Ordet er formentligt ikke nævnt."

Klageren har i brev af 18/4 2017 fastholdt sine synspunkter i sagen og har herudover til selskabets advokats brev bl.a. bemærket:

"**Garanterede ydelser**
Danicas advokat henviser til 3 dækningsoversigter (bilag A-C) som støtte for, at der kun skulle være garanteret udbetaling af minimumsydelser på et bestemt tidspunkt (ydelsesgaranti).

Vi har svært ved at se relevansen.

1) Vi bestrider ikke, at Danica har solgt os forsikringer med ydelsesgaranti. Vi hævder derimod, at Danica også har lovet os *en minimumsrente på 4,5% p.a.*, som det fremgår af de 2 breve, bilag 7 og 9.

At der er ydelsesgaranti på vores ordninger forhindrer bestemt ikke, at der samtidigt kan være aftalt en løbende, årlig minimumsforrentning. Tilsvarende er der på vores ordninger også garanteret maximale omkostninger.

2) Dækningsoversigterne er ikke en del af aftalegrundlaget men derimod senere information. Forsikringsaftalerne er indgået i 1990 og 1994. De nævnte dækningsoversigter stammer fra 1998, 2003 og 1999.

Senere information skal selvfølgelig helst være korrekt, men den kan ikke bruges til ensidigt at ændre evt. ubekvemme dele af det oprindelige aftalegrundlag.
…

Kontributionsreglerne

Danicas advokat hævder, at vores krav om årlig minimumsforrentning skulle være i strid med kontributionsreglerne. Det må vi afvise.

1) Selvom der tidligere har eksisteret en vis praksis, så er kontributionsreglerne først formaliseret i 2001 – mange år efter oprettelsen af vores pensionsaftaler.

2) Kontributionsreglerne handler om det enkelte års resultat og fordeling mellem selskabet og kunderne og mellem grupper af ensartede forsikringer indbyrdes – ikke om opfyldelse af selskabets renteforpligtelser i specifikke forsikringsaftaler.

Kontibutionsreglerne foreskriver, at bonus skal frigives på rimelig vis under forsikringsaftalernes løbetid, (2001), og at både udbetaling af overskud til selskabets aktionærer og bonustildeling til kunderne kan udjævnes over en (nærmere udefineret) årrække (2004).

3) Kontributionsreglerne giver ingen vejledning til, hvorledes den garanterede grundlagsrente skal forstås (årlig minimumsrente kontra gennemsnitlig rente over hele ordningens løbetid).

4) Kontributionsreglerne ophæver ikke aftaleloven og købeloven. Den enkelte forsikringsaftale kan godt være udenfor kontributionsreglerne. Der er i kontributionsreglerne (§ 1) taget forbehold for de specifikke aftaleforhold. Hvis et forsikringsselskab har lovet en kunde en garanteret rente på 4,5% p.a., så må det selvfølgelig gælde!

Udbetalt bonus

Bemærkningerne om udbetalt bonus som argument for, at der skulle kunne være ydelsesgaranti, er rene hypoteser.

Pensionsselskabernes bonusuddeling var igennem 1990'erne først og fremmest styret af konkurrence mellem pensionsselskaberne indbyrdes og i forhold til bankerne. Det har utvivlsomt været stærkt medvirkende til at bringe pensionsselskaberne i knibe.

Modsvarende kunne man opstille hypoteser om, hvad afkastet ville have været, hvis vi havde valgt at placere pensionsordningerne i en bank i stedet for i et pensionsforsikringsselskab.

Argumentet falder også til jorden, fordi Danica nu vil indregne tidligere udbetalt bonus i en 'samlet forrentning over hele forsikringens løbetid' jf. Danicas brev af 28. november 2016.
…

Tidligere ankenævnsafgørelser
De citerede ankenævnsafgørelser er ikke relevante i forhold til vores sag, fordi de vedrører breve og information, som

1. er formuleret anderledes.
2. er fremkommet på et senere tidspunkt (efterfølgende information).

De 2 breve (bilag 7 og 9) er ikke efterfølgende information. De stammer netop fra salgstidspunktet.

Oversigt og resume af ankenævnsafgørelser vedhæftes som bilag 10.

Teknisk grundlag G82
Da vores pensionsforsikringsaftaler blev indgået, hvilede Danicas tilladelse til at drive forsikringsvirksomhed med pensionsforsikringer på det tekniske grundlag G82. Selskabet er forpligtet til at overholde det tekniske grundlag, uden at det kræver nogen særskilt 'garanti' til den enkelte kunde.

Vi vil særligt fremhæve, at i det tekniske grundlag er grundlagsrenten angivet til **5% p.a.** (pkt. 2.1.0 i Danicas bilag D). Efter fradrag af 0,5% til yderligere dækning af omkostninger og risiko bliver det til opgørelsesrenten på 4,5% p.a., som bruges i (næsten) alle beregninger i G82.

Det skal understreges, at der i G82 ikke omtales rente i gennemsnit eller gennemsnitsrente men derimod rente **pro anno**.

Intentionen med G82 har bestemt været god og grundlaget fungerede fint i en årrække. Kæden hoppede først af senere, da pensionsforsikringsbranchen traf en række dårlige valg ved håndteringen af et historisk langvarigt rentefald.

Hvad betyder 'gennemsnitsrente'?
Vi er bestemt ikke enige med Danicas advokat om, at ordet 'gennemsnitsrente' skulle have nogen fast, veldefineret betydning. Det kan om fornødent dokumenteres, at 'gennemsnitsrente' er et ganske upræcist udtryk, som gennem tiden er blevet brugt med vidt forskelligt betydningsindhold.

Det skal bemærkes, at den fremlagte kopi af Forsikring & Pensions hjemmeside omtaler 'gennemsnitrente-produkter' uden nærmere at forklare, hvad der skal forstås ved 'gennemsnitsrente'.

Yderligere skal det bemærkes, at oplysningen er publiceret/opdateret 29-12-2011. Dvs. 17 hhv. 21 år efter tilblivelsen af vores forsikringsaftaler.

At definere gennemsnitsrente som den rente, der er forbundet med eller fører til en garanteret ydelse ligner en cirkelslutning. Det opfylder næppe kravet om klarhed og præcision i lov om finansiel virksomhed § 21.

Er 'gennemsnitsrente' omtalt i G82, koncession eller aftalegrundlag?
Danicas svar virker undvigende.

Det er et faktum, at ordene gennemsnit og gennemsnitsrente ikke optræder i hverken aftalegrundlag, G82 eller koncession. Danicas påstand (ønske) om kun at have lovet en gennemsnitsrente må være opstået på et senere tidspunkt.

Det gavner bestemt ikke Danicas troværdighed, at selskabets påberåber sig en så vigtig betingelse, uden at den overhovedet er nævnt i aftalegrundlaget. Det er klart imod aftaleloven.

…

Afslutning

Sandheden er, at vores ordninger blev solgt som havende en garanteret årlig minimumsforrentning på 4,5% p.a.

At der på vores ordninger er garanteret udbetaling af minimumsydelser på et bestemt tidspunkt (ydelsesgaranti) forhindrer ikke, at der samtidigt kan være aftalt en løbende, årlig minimumsforrentning."

Selskabets advokat har i brev af 27/4 2017 til nævnet bl.a. anført:

"Danica Pension har givet den forrentning, der er oplyst i bilag 7 og 9. … har således som oplyst i bilag 9 fået en forrentning på 4,5% p.a. på deres pensionsforsikringer. Dette er sket via G82, som udtrykkeligt nævnt i bilaget. Der er ikke givet dem tilsagn om en årlig minimumsforrentning af depotet. Dette fremgår heller ikke af bilag 7.

Det er ikke rigtigt, at de nævnte ankenævnskendelser angår senere meddelelser end tegningen og anderledes formuleringer. Tværtimod angår de fleste af kendelserne tegningsmateriale. Og det fremgår af flere af de påberåbte tekster, at minimumsforrentningen angår depotet. Alligevel har ankenævnet vurderet, at der ikke er givet et tilsagn om en årlig minimumsforrentning af depotet. Danica Pension indstiller, at nærværende sag får det samme resultat, og har i øvrigt ikke flere bemærkninger til sagen.

Forældelse

Kontorenten var første gang under 4,5 % i 2009, jf. bilag 1. Forældelsesfristen på tre år løber fra dette tidspunkt og er således udløbet i 2012. Danica Pension gav ved brev af 14. februar 2014 tilsagn om suspension af forældelsesfristen til afsigelsen af højesteretsdommen, jf. bilag 2, men suspensionen angik ikke allerede indtrådt forældelse. Et eventuelt krav er derfor forældet."

I brev af 2/7 2017 fra klageren til nævnet hedder det bl.a.:

"**Vedr. forældelse af krav**

Vores krav vedrører ikke kun 2009, som man kunne få indtryk af i Danicas seneste indlæg, men i princippet alle år i ordningernes løbetid, hvor selskabet ikke har leveret den lovede minimumsforrentning på 4,5% p.a. af den løbende opsparing – dvs. årene fra 2009 og fremad. Se oversigt over Danicas årlige kontorente i bilag 11.

Det skal bemærkes, at fra og med 2010 er differencen større, end det umiddelbart fremtræder. Det skyldes, at Danica siden 2010 kun angiver rente før beskatning. Den lovede minimumsrente på 4,5% p.a. er efter skat!

a) I brev af 14. februar 2014 (bilag 2) gav Danica suspension af den rullende forældelse frem til Højesterets afsigelse af dom i sag 19/2014. Allerede indtrådt forældelse blev ikke omfattet af suspensionen. Skæringsdato 14. februar 2011.

Efter domsafsigelsen den 21. januar 2015 [2016] gik vi videre med sagen overfor Danica, fordi vi mente, at de 2 breve, bilag 7 og 9, netop var et eksempel på særlige holdepunkter, som omtales i Højesterets dom. Kravet blev fortsat opretholdt overfor Danica og vi havde i løbet af foråret 2015 flere møder og forhandlinger herom (bilag 3, 4, 5, 6, 8). Da Danica endeligt afviste vores krav 11. august 2016, indbragte vi straks sagen for Ankenævnet for Forsikring.

Efter Forældelseslovens regler om foreløbig afbrydelse (§ 21, stk. 5) indtræder forældelse tidligst 1 år efter, at forhandlinger er endeligt afsluttet. Skæringsdato uændret 14. februar 2011.

b) under alle omstændigheder er vores krav gældende 3 år tilbage fra indbringelsen af sagen for Ankenævnet for forsikring den 7. september 2016. Skæringsdato 7. september 2013."

Selskabets advokat har i brev af 8/8 2017 til nævnet bl.a. bemærket:

"Jf. forældelse er der ikke tale om rullende forældelse, idet forældelsen angår selve principperne for aftalen. Kravet er derfor i sin helhed forældet i 2012. Der har dernæst ikke været forhandlinger om kravet. Det fremgår tværtimod af bilag 3, 4, 5, 6 og 8, at Danica Pension stedse har afvist, at der er afgivet en rentegaranti, og på intet tidspunkt har forhandlet herom. Det er fastslået i retspraksis, at det ikke konstituerer forældelsessuspenderende forhandlinger, at et forsikringsselskab besvarer henvendelser fra sin kunde."

Klageren har i brev af 14/8 2017 til nævnet bl.a. bemærket:

"**Vedr. forældelse af krav**
Vi afviser påstanden om forældelse.

Kravet er netop en årlig rentegaranti – med andre ord, at der år for år leveres en forrentning på 4,5 % p.a. af de opsparede midler. Vi kan ikke rejse et konkret krav, før det har vist sig, om Selskabet har leveret denne forrentning eller ej.

De drøftelser/forhandlinger, som vi havde med Danica i løbet af foråret 2016, blev ført på baggrund af Højesterets omtale af *særlige omstændigheder* i dom af 21. januar 2016 i sag 19/2014. Det er vores klare overbevisning, at de 2 breve, bilag 7 og 9, udgør særlige omstændigheder. Det må vel også være i Danicas interesse at få dette afgjort."

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen.

Af brev af 30/10 1990 fra selskabet til klageren fremgår bl.a.:

"Oplysninger vedr. tegning af pensionsforsikring i Baltica.

I henhold til behagelig samtale, skal jeg hermed bekræfte følgende:

1) For pensionsforsikringer ydes en garanteret rente på 4,5% p.a., jvf. beregningsgrundlaget G82 i koncessionen for livsforsikringsselskaber.

2) Ydelsen/præmien på en pensionsforsikring i Baltica kan til enhver tid nedsættes med et vilkårligt beløb, hvilket naturligvis ændrer beløbene til udbetaling ved død og pension tilsvarende.

3) Ved et indskud som nævnt i mit tilbud vil der blive påregnet en omkostning af indskuddet på 5%.

4) Bedømmelse af uarbejdsdygtighed fremgår af vedlagte kopi fra forsikringsbetingelserne for personforsikring."

I brev af 10/10 1994 fra selskabet til klageren hedder det bl.a.:

"I år får De ekstra fordele ved at øge Deres pensionsopsparing i Danica. De får et skattefradrag på helt op til 65% og en garanteret minimumsrente på 4,5%.

Næste år falder skattefradraget. Og der er allerede nu kommet nye regler for pensionsopsparing, som betyder, at liv- og pensionsselskaber fremover kun må garantere en mindsterente på 2,5% for nytegnede forsikringer.

Deres nuværende pensionsordning i Danica er stadig omfattet af 4,5%-garantien. Og visse overgangsregler tillader, at De i år kan spare yderligere op med den høje garantirente på 4,5%. Rentegarantien omfatter ikke fremtidige bonus- eller præmiereguleringer.

Vi forventer, at De i år vil nå den samlede grænse for indbetalinger til kapitalpensioner på 30.900 kr. - ekskl. Arbejdsmarkedsbidrag, AMB. Men De kan spare yderligere op på Deres forsikring som en ratepension eller livrente (se bilag).

De får yderligere fordele ved, at Deres pensionsordning er firmaindbetalt, da den har lavere omkostninger end private ordninger. Det gør ordningen billigere og sikrer Dem en større pensionsudbetaling for Deres ekstra opsparing.

Deres ekstra indbetaling kan fordeles over resten af årets lønudbetalinger. De skal blot udfylde og aflevere det vedlagte servicekort på lønningskontoret i Deres virksomhed. Så bliver opsparingen trukket fra Deres bruttoløn før skat, og De får skattefordelen med det samme."

Af bilag til klagerens pensionsoversigt af 1/1 1998 fremgår bl.a.:

Forudsætninger for prognosen

Garanteret rente:	I grundlaget for beregning af forsikringen er der indregnet en garanteret rente. Rentegarantien er på 4,50% på forsikringen, som den så ud pr. 1. juli 1996, medens bonustilskrivninger og forhøjelser efter den 1. juli 1996 har en garanteret rente på 2,50%. Rentegarantien er efter betaling af realrenteafgift. I prognosen er fremtidige forhøjelser beregnet med en garanteret rente på 2,50%. Hvis Finanstilsynet fastsætter en lavere garanteret rente for fremtidige forhøjelser, kan udbetalingen blive lavere end i prognosen.

...

15. 89848

Øvrige oplysninger

...

Bonus

Når der er overskud på rente, risiko eller omkostninger i forhold til, hvad der var forudsat, da prisen på forsikringen blev fastsat, tilskrives overskuddet som bonus. Bonus er ikke garanteret.

Bonus beregnes efter det til enhver tid gældende bonusregulativ, som anmeldes til Finanstilsynet.

Af bilag til klagerens pensionsoversigt af 1/12 2003 fremgår bl.a.:

Garanterede udbetalinger
Når vi beregner de garanterede udbetalinger, indregner vi en rente svarende til 4,5 procent, 2,5 procent eller 1,5 procent. Vi forudsætter, at fremtidige forhøjelser for præmie og bonus beregnes på basis af en rente svarende til 1,5 procent.
Den del af forsikringen, der er baseret på en rente svarende til 4,5 procent, har på grund af de økonomiske forhold ikke fået tilskrevet bonus på sædvanlig vis siden den 01.01.2001. Den har i stedet for fået tilskrevet kontostyrkelse. På samme måde har den del af forsikringen, der er baseret på en rente svarende til 2,5 procent fået tilskrevet kontostyrkelse siden den 01.01.2003.

Kontostyrkelse er ikke bonus, men derimod penge, der skal være med til at sikre de garanterede udbetalinger. Vi bruger kontostyrkelse ligesom bonus til at opskrive udbetalingerne - efter det regulativ for kontostyrkelse, der gælder til enhver tid.
I modsætning til bonusopskrivninger kan opskrivningen, der svarer til kontostyrkelse, sættes ned igen. Det sker, hvis tilvæksten på kontoen ikke er stor nok til at sikre de garanterede udbetalinger. Den væsentligste årsag til at sætte udbetalingerne ned er, at kontorenten er lavere, end vi forudsatte, da vi beregnede de garanterede udbetalinger.

...

Bonus
Bonus opstår, når vores kontorente, omkostninger og udgiften til skader udvikler sig bedre end vi har forventet ved forsikringens oprettelse. Bonus er ikke garanteret.

Vi beregner, fordeler og anvender bonus for den enkelte forsikring efter det til enhver tid gældende bonusregulativ, som er anmeldt til Finanstilsynet. Anvender vi bonus til opskrivning af forsikringsydelserne sker det efter det til enhver tid gældende beregningsgrundlag, der også er anmeldt til Finanstilsynet, og forsikringen fortsætter ved fremtidig beregning, fordeling og anvendelse af bonus som én pensionsordning, uanset om ordningen eventuelt indeholder flere beregningsgrundlag.

Nævnet udtaler:

Pensionsaftalen er indgået i 1990. Ordningen er oprettet på det tekniske, offentligretlige beregningsgrundlag G82-grundlag med en beregningsrente på 4,5 %.

Klageren har gjort gældende, at selskabet skal forrente hans pensionsordning med mindst 4,5 % hvert år i hele pensionsordningens løbetid – med årlig rentetilskrivning.

Klageren har særligt henvist til, at han på et møde med selskabets assurandør i 1990 har fået et tilsagn om en sådan forrentning. Efter mødet bad han assurandøren bekræfte tilsagnet på skrift, og i brev af 30/10 1990 fra selskabet til klageren hedder det blandt

andet: "For pensionsforsikringer ydes en garanteret rente på 4,5% p.a., jvf. beregningsgrundlaget G82 i koncessionen for livsforsikringsselskaber".

Klageren har desuden henvist til selskabets brev af 10/10 1994, hvoraf det blandt andet fremgår: "I år får De ekstra fordele ved at øge Deres pensionsopsparing i Danica. De får et skattefradrag på helt op til 65% og en garanteret minimumsrente på 4,5%. Næste år falder skattefradraget. Og der er allerede nu kommet nye regler for pensionsopsparing, som betyder, at liv- og pensionsselskaber fremover kun må garantere en mindsterente på 2,5% for nytegnede forsikringer. Deres nuværende pensionsordning i Danica er stadig omfattet af 4,5%-garantien. Og visse overgangsregler tillader, at De i år kan spare yderligere op med den høje garantirente på 4,5%. Rentegarantien omfatter ikke fremtidige bonus- eller præmiereguleringer".

Det følger af Højesterets dom i sagen U.2016.1487H, at der ikke ud af G82-beregningsgrundlaget kan udledes nogen forpligtelse for et pensionsselskab til hvert år at forrente forsikringstagerens løbende pensionsopsparing med 4,5 %.

Højesteret har endvidere i dommen anført, at selv om der ikke af G82 kan udledes en garanti for en vis årlig minimumsforretning af den løbende pensionsopsparing, er det ikke udelukket, at der i forbindelse med livsforsikringer, som er tegnet på grundlag af G82, kan være aftalt en sådan garanti i forholdet mellem forsikringsselskab og forsikringstager. Om dette er tilfældet, beror på den konkrete aftale, men der kan i situationer, hvor rentegarantien ikke fremgår af forsikringspolicen, alene antages at være afgivet en garanti, hvis der i sagens øvrige omstændigheder er særlige holdepunkter herfor. Det bemærkes herved, at en sådan garanti i givet fald vil overstige den forsikringsydelse, som forsikringspræmien er beregnet ud fra i henhold til G82.

Af klagerens pensionsoversigt af 1/1 1998 fremgår det blandt andet, at når der er overskud på rente, risiko eller omkostninger i forhold til, hvad der var forudsat, da prisen på forsikringen blev fastsat, tilskrives overskuddet som bonus, der ikke er garanteret og beregnes efter det til enhver tid gældende bonusregulativ. Af pensionsoversigten af 1/12 2003 fremgår, at overskud på forsikringer med rente svarende til 4,5 % siden den

1/1 2001 er blevet anvendt som kontostyrkelse, og at opskrivninger som følge af kontostyrkelse i modsætning til opskrivninger som følge af bonus kan sættes ned igen.

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet, at klageren ikke har bevist, at der i forsikringspolice eller dækningsoversigter fremgår et tilsagn om at forrente hele pensionsordningen med mindst 4,5 % hvert år i hele pensionsordningens løbetid – med årlig rentetilskrivning og renters rente. Nævnet finder derimod, at det fremgår, at overskud på rente tilskrives som bonus eller kontostyrkelse, som ikke er garanteret, og som følger det til enhver tid gældende bonusregulativ. Heri ligger således ikke et løfte om, at bonus som følge af overskud på rente også indføjes på et 4,5 % rentegrundlag.

Det følger herefter af Højesterets dom i sagen U.2016.1487H, at der alene kan antages at være afgivet en rentegaranti, som anført af klageren, hvis der foreligger særlige holdepunkter herfor.

Nævnet finder, at der ikke i brevene af 30/10 1990 og 10/10 1994 er særlige holdepunkter for, at selskabet har afgivet en sådan rentegaranti. Det er nævnets opfattelse, at en sådan garanti ikke med den nødvendige tydelighed kan udledes af disse breve. Nævnet finder, at klageren ikke har bevist, at han mundtligt af assurandøren har fået et videregående tilsagn, end hvad der følger af de to breve.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at brevene alene ganske kortfattet beskriver den garanterede rente og henviser til beregningsgrundlaget G82. Det fremgår ikke af brevene, at selskabet giver tilsagn om, at overskud på rente (bonus) også vil blive omfattet af en rentegaranti på 4,5 %, således at hele pensionsordningen forrentes med mindst 4,5 % hvert år. I brevet af 10/10 1994 er det omvendt anført, at rentegarantien ikke omfatter fremtidige bonus- eller præmiereguleringer.

Nævnet kan derfor ikke pålægge selskabet at anerkende, at det har afgivet en rentegaranti som anført af klageren. Nævnet har herefter ikke fundet anledning til at tage stilling til spørgsmålet om forældelse.

18. 89848

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Peter Thønnings